

Development of Attitude Scale about the Lesson of the Teaching of Primary Reading and Writing

Derya Arslan¹

Alper Aytac²

ABSTRACT: The aim of this research is to build up a likert type attitude scale for the lesson of The Teaching of Primary Reading and Writing in which two important related skills are taught to children during the first grade in primary school. Primary school teachers get the knowledge in the Teaching Reading and Writing lesson in order to have the students acquire reading and writing skills. At this point, Teaching Reading and Writing lesson has great importance. Therefore, it was thought that developing a scale was necessary to determine the attitudes of the primary school teacher candidates towards the Teaching of Primary Reading and Writing lesson. The sample of research was the third grade students from the primary school education department in Mehmet Akif Ersoy University and 161 students were participated in the research. Development of the scale had following four stages: preparing the item pool, talking to experts, application and calculating the validity and reliability. At the end of the analysis, an attitude scale which is including 19 items was developed. Inner consistency coefficient of the three dimensions of scale was calculated with cronbach alpha (0.92).

Key words: Reading, writing, teaching of primary reading and writing, attitude.

SUMMARY

Purpose and Significance: Reading and writing skills constitute an important part of human life because of the fact that human being must comprehend what he read and must convey it orally and written in order to give meaning to the facts around him. Reading and writing skills are attained to the individual during the first year of primary education. Classroom teacher provides the attainment of these skills. Classroom teachers take a lesson named “The Teaching of Primary Reading and Writing” in pre-service teacher training programs for making their students attain reading and writing skills. In this context, the classroom teacher candidates must take up theoretical base with regards to reading and writing skills. In accordance with this context, the teacher candidates’ attitudes towards the course are significant, as well. As, the attitudes take place among the most important determinants of our behaviors. The purpose of this study is to develop a Likert type attitude scale about the “The Teaching of Primary Reading and Writing” lesson.

Method: The cosmos of the research is formed by the students of 3rd and 4th grades of Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Education Bachelors Degree of Classroom Teaching Program and the sample is formed by the 3rd grade students. There reached 161 students from the 3rd grade students within the concept of research. The research is carried out in four steps as forming the item pool, taking the opinions of experts, figuring out the application, validity and reliability. 30 students have been handed out forms consisted of open-ended questions in order to form the item pool. However, 8 of these forms are brought back. In the direction of students’ answers a draft text is composed consisted of 30 items. In the direction of related expert’s views of that field 4 items are omitted from the draft text and this draft text consisted of remained 34 items is applied to 153 Classroom Teaching students of 3rd grade. The scales of 3 students are put out of scope because of incorrect marking. In the stage of determining the validity and reliability, the validity and reliability of the testing scale is determined according to the data get from the scale applied to 150 Classroom Teaching students of 3rd grade.

The Findings : The factor analysis has been made with a view to maintaining the form validity. In factor analysis process, Varimax spinning has been applied for six times. As a result of the sixth Varimax spinning process, the items have been gathered under four factors. The first factor includes 5., 7., 11., 20., 21., 24., 25., 27., 28., 29., 30., 32. items; the second factor includes 13., 14., 17., 26., 31. items; the third factor includes 1., 4., 9. items, and the fourth factor includes 3., 34. items. Upon this stage, reliability analysis has been made for each item in each factor. As a result of the reliability analysis, no items have been removed from 1st and 2nd factors. The 4th item in 3rd factor has been removed since removing of this item will increase the reliability. As the reliability of the 3rd and 34th items in 4th factor is below 0.60, these items have been removed from scale, as well.

Discussion and Result: As a result, there left 19 items in the scale, 8 of which is positive and 11 of negative. Later, a factor analysis is applied again to these 19 items in the conclusive scale. As a result of the factor analysis, validity coefficient is determined as 0.90 and Cronbach Alpha Internal Consistency Reliability is also determined as 0.92. There are three dimensions in the conclusive scale. Items 5., 7., 11., 20., 21., 24., 25., 27., 28., 29., 30., 32. are involved in the first factor, 13., 14., 17., 26., 31 are in the second factor and 1. and 9. in the third factor.

¹ Yrd. Doç. Dr. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi e-mail: deryaarslan@mehmetakif.edu.tr

² Sınıf Öğretmeni, Bursa. e-mail: alperaytac10@gmail.com

İlkokuma Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi¹

Derya Arslan²

Alper Aytac³

ÖZ: Araştırmanın amacı, İlk okuma Yazma Öğretimi dersine ilişkin Likert tipi bir tutum ölçeği geliştirmektir. Okuma ve yazma, ilköğretiminin birinci sınıfında bireylere kazandırılan birbiri ile ilişkili iki önemli beceridir. Sınıf öğretmenleri bu becerileri öğrencilerine kazandırmak için gerekli bilgiyi ise İlk okuma Yazma Öğretimi dersinde almaktadırlar. Bu açıdan bakıldığında İlk okuma Yazma Öğretimi dersi büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda da sınıf öğretmeni adaylarının İlk okuma Yazma Öğretimi dersine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla bir ölçek geliştirilmesinin önemli olduğu düşünülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ndeki sınıf öğretmenliği 3. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmada 161 öğrenciye ulaşılmıştır. Ölçek geliştirme ise şu dört aşamadan oluşmuştur: madde havuzunun oluşturulması, uzman görüşlerinin alınması, uygulama, geçerlik ve güvenilirliğin hesaplanması. Analizler sonucunda 19 maddelik bir tutum ölçeği geliştirilmiştir. Üç boyuttan oluşan ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ise 0.92 olarak hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okuma, yazma, ilk okuma yazma, tutum.

GİRİŞ

Eğitim programlarının nitelikli bir şekilde yürütülmesinde öğretmen unsurunun önemli bir yeri vardır. Nitelikli bir eğitimin sağlanması için nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi gerektiği göz önüne alınır, öğretmen yetiştirme programlarının önemi ortaya çıkmaktadır (Kavcar, 1999). Hizmetöncesi öğretmen yetiştirme programlarında 1998–1999 öğretim yılından itibaren bir dönüşüm yaşanmıştır. İlerleyen yıllarda, üniversitelerin, milli eğitim bakanlığının, sendika ve çeşitli kuruluşların yaptıkları araştırmalar, düzenledikleri konferans, sempozyum, seminerler sonucunda öğretmen yetiştirme programlarının yenilenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Fakat 2006–2007 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan öğretmen yetiştirme programı düzenlemesiyle, 1997–1998 yapılanmasının değiştirilmesi değil, programların güncellenmesi ve modelin aksayan yönlerinin düzenlenmesi amaçlanmıştır. Öğretmen yetiştirme programlarının düzenlenmesiyle lisans programlarında birtakım değişiklikler yapılmış; bazı dersler çıkarılarak, yerine programa yeni dersler konulmuştur (Akyüz, 2007; YÖK, 1998, 2007). Öğretmen yetiştirme programlarında yapılan düzenlemenin temelinde çağın ve dönemin gereklerinin olduğu söylenebilir. Çünkü bilim ve teknolojiye gerçekleşen hızlı ilerlemeler sonucunda, toplumların ihtiyaç duyduğu insan tipi de değişmektedir.

İhtiyaçların ortaya çıkması sonucunda program geliştirme çalışmalarına başlanır. Yani, ihtiyaçların belirlenmesi program geliştirme sürecinin önemli bir bölümünü oluşturur (Demirel, 2007). Bilginin hızla yayılıp işlenmesi sonucunda birçok alanda ilerleme kaydedilen son yüzyılda da toplumlar, bilgiyi üreten, işleyen, sorgulayan, analitik düşünen bireylere ihtiyaç duymaktadırlar. Bireyin, çağın gerektirdiği özellikleri kazanabilmesi, büyük ölçüde okuduğunu anlayabilmesine ve anladığını da çevresine sağlıklı bir şekilde aktarabilmesine bağlıdır. Okuma, bilginin kazanılmasında, yazma ise bilginin aktarılmasında en etkili yollardan biridir (Akyol, 2006; Çelenk, 2006; Güneş, 2007).

Okuma, okul programlarının iskeleti niteliğindedir. Hemen her dersin temelinde okumanın önemli bir yeri vardır. Çünkü okuma, bilgilerin insan belleğine aktarılmasında önemli bir araçtır. Günümüzde öğretim araçlarının ve eğitim teknolojisinin çok gelişmiş olmasına rağmen okuma, bilgi edinme sürecinde önemini ve değerini korumaktadır. Öğrenme büyük ölçüde okumaya dayanmaktadır. İyi okuyamayan veya okuduğunu tam olarak anlayamayan bir öğrencinin derslerinde de başarılı

¹ Bu araştırma, araştırmacının 2007-2008 öğretim yılındaki seminer çalışmasından geliştirilmiştir.

² Yrd. Doç. Dr. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilimdalı Öğretim Üyesi.

e-posta: deryaarslan@mehmetakif.edu.tr

³ Sınıf Öğretmeni, Bursa.

e-posta: alperaytac10@gmail.com

olacağını söylemek güçtür (Çelenk, 2006). Bloom (1979), okul yaşamının ilk yıllarında kazanılan okuduğunu anlama gücünün, daha sonraki yıllarda gerçekleşen öğrenmelerin önemli bir bölümünü etkilediğini belirterek, okuduğunu anlamada yetersiz olanların diğer ders konularına ilgi duyabilmesi, ders kitaplarında okuduklarını sağlıklı bir şekilde anlayabilmesinin güç olduğunu ileri sürmüştür. Akyol (2006) ilköğretim döneminde okuma becerilerini düzgün bir şekilde kazanıp yeterince geliştiremeyen bireylerin daha sonraki öğretim etkinliklerinde ve diğer derslerde başarısız olabileceklerini belirtmiştir. Çelenk (2006) ise bireyin başarı ya da başarısızlığa olan inancı ve öz güveni olan akademik benlik tasarımına vurgu yaparak, okuma yazma öğrenme aşamasında olan bireyin öğrenme inancında oluşabilecek olumsuz bir durumun, sadece okuma yazma öğrenmede sıkıntı yaratmayıp, bütün derslere yönelik akademik benlik tasarımının da olumsuz etkilenebileceğini belirtmiştir. Paris (2005) okumanın, öğrenme ve akademik başarının temelini oluşturduğunu belirtmektedir. Komatsu (2004) da yaptığı araştırmada matematik başarısının okuma becerisi ile doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymuştur.

İnsan hayatında önemli bir yeri olan okuma ve yazmanın bireye nasıl öğretileceği önemli bir konudur. Çünkü bireye okuma ve yazma alanında kazandırılacak beceri ve alışkanlıkların niteliği, bireyin sonraki yaşantısındaki başarı veya başarısızlığı büyük oranda etkileyecektir. İlk okuma yazma öğretiminin genel amacı da bireye hayatı boyunca kazanacağı okuma yazma temel becerisini kazandırmaktır (Çelenk, 2006). Ana dili öğretiminin iskeletini oluşturan okuma ve yazma becerisi bireylere ilköğretimin birinci sınıfında kazandırılmaktadır. Bireylere okuma ve yazma becerisini kazandırma görevi ise, sınıf öğretmenlerine aittir. Sınıf öğretmeni adaylarına, bireylere okuma ve yazma becerisinin nasıl ve hangi yöntemlerle kazandırılacağı sınıf öğretmenliği lisans programında yer alan İlkokuma Yazma Öğretimi dersiyle öğretilmektedir. İlkokuma yazma öğretimi dersi, 1983–1984 programında Türkçe Öğretimi dersi içerisinde verilerek, 2 ders saati olarak yer almıştır, 1989–1992 yılları arasında uygulanan programda, “Okuma-yazma Öğretimi” dersi adı altında verilerek, 5. yarıyıl ve 2 ders saati olarak yer almıştır, 1998 programında 2 saati uygulama, 2 saati teorik olmak üzere 3 kredilik bir ders olarak yer almıştır, 2006 programında ise 3 saati teorik olmak üzere 3 kredilik bir ders hâline dönüşmüştür. Yani 2006 programında uygulamaya yer verilmemiştir (YÖK, 2007).

İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin içeriğini özetle şunlar oluşturmaktadır (YÖK, 2007): Dinleme, konuşma, görsel okuma ve görsel sunu, ilkokuma yazma öğrenme alanlarının tanım ve süreçleri, Türkçenin özelliklerinin ilkokuma yazma öğretimine etkisi, ilkokuma yazma öğretiminin amaç ve ilkeleri, birinci sınıf öğretmenin ve öğrencilerinin temel özellikleri, ilkokuma yazma öğretiminde kullanılan araç ve gereçler, ilkokuma yazma öğretiminde kullanılan yöntemler. Akyol (2006), bireylere okuma ve yazma becerisi kazandırmakla görevli öğretmenlerin ilkokuma yazma öğretimine ilişkin bilgi ve becerilerinin iyi düzeyde olması gerektiğini belirtmektedir. Öğretmen adaylarının hizmete başladıklarında okuma ve yazma becerisini iyi bir şekilde öğrencilerine kazandırabilmesi büyük ölçüde hizmet öncesinde, yani eğitim fakültelerinde aldıkları eğitimin niteliğine ve derslere bakış açılarına bağlıdır. Her ne kadar alınan eğitimin kalitesi iyi olsa da derse yönelik olan duygu ve düşüncelerin o derse yönelik bilgi ve becerilerin kullanımını etkilediği söylenebilir. Çünkü her ne kadar okul öğrenmelerinde hedefler bilişsel alanda yoğunlaşmakta ise de (Senemoğlu, 2004), öğretim uygulamalarının sonunda bireylerde oluşması beklenen istendik niteliklerden bazıları da duyuşsal alan kapsamında ele alınmaktadır (Nartgün, 2008). Öğrenciye özgü olan duyuşsal özelliklerden tutumların olumlu ya da olumsuz oluşu öğrenmeyi etkilemektedir (Küçükahmet, 1998).

Latince olan kökeninde “harekete hazır” anlamına gelen tutumun bilimsel olarak incelenmesine 19. yy’da başlanmıştır (Arkonaç, 2001). Tutumların ölçülmesi hareketinin öncülüğünü ise L. L. Thurstone yapmıştır. Thurstone, ölçme konusu olan duruma ilişkin pozitif ve negatif duyguları yansıtan ifadeleri uzmanların yargılarından yararlanarak, duygu ve tonuna göre kendi içinde sıralamış ve bir ölçek geliştirmiştir. Daha sonra R. Likert farklı bir yaklaşım kullanarak, pozitiften negatife doğru beşli bir derecelendirme ölçeği kullanmıştır (Özgüven, 2007).

Tutumun alanyazında çeşitli tanımları olduğu görülmektedir. Turgut (1983) tutumu, “bir insanın herhangi bir olay, eşya veya insan grubuna karşı olumlu ya da olumsuz davranış gösterme eğilimi”, Tezbaşaran (1997) “belirli nesne, durum, kavram ya da diğer insanlara karşı öğrenilmiş, olumlu ya da olumsuz tepkide bulunma eğilimi”, Özgüven (2007) “bireylerin belirli bir kişiyi, grubu, kurumu veya bir düşüncüyü kabul ya da reddetme biçiminde gözlenen duygusal bir hazır oluş hâli veya

eğilimi”, Sünbül (2006) “doğrudan gözlenemeyen, bir nesne, durum veya bireylere karşı hissedilenlerle, inançlarla ve eylemlerle ilişkilendirilebilen, bireyden bireye farklılık gösteren psikolojik bir yapı” şeklinde tanımlamıştır.

Alanda yapılan ilgili araştırmalara bakıldığında, ilkokuma yazma öğretimine ilişkin çoğunlukla ilköğretim okulları düzeyinde çalışmalar (Ahioglu, 2006; Demirel, 2006; Özenç, 2006; Karadağ ve Gültekin, 2007; Şahinel ve Karasu, 2007; Samancı, 2007; Turan, 2007; Yurduseven, 2007) yapıldığı görülmektedir. Öte yandan, orta (Güven ve Uzman, 2006; Kan ve Akbaş, 2005) ve yüksek öğretimde (Duatpe ve Çilesiz, 1999; Karaca, 2006; Kılınç ve Salman, 2007) bulunan çeşitli derslerle ilgili tutum ölçekleri geliştirilmiş olmakla beraber, hizmetöncesi öğretmen yetiştirme programlarında yer alan İlkokuma Yazma Öğretimi dersine ilişkin herhangi bir çalışma yapılmadığı görülmektedir. Yani öğretmen adaylarına ilişkin İlkokuma Yazma Öğretimi dersi ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Bunun yanı sıra, alanda tutum ölçeğine de rastlanmamıştır. Bu araştırmanın amacı da İlkokuma Yazma Öğretimi dersine ilişkin tutum ölçeği geliştirmektir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı 3. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bunun sebebi, İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin sınıf öğretmenliği lisans programının 3. senesinde yer alıyor olmasıdır. Araştırma kapsamında 3. sınıf öğrencilerinden 161 kişiye ulaşılmıştır.

İşlem

Çalışma dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu aşamalar, madde havuzunun oluşturulması, uzman görüşlerinin alınması, uygulama, geçerlik ve güvenilirliğin hesaplanması olarak belirlenmiştir. Madde havuzunun oluşturulması aşamasında, tutum ölçeği ile ilgili alanyazın gözden geçirilmiş ve tutum konusunda yapılmış araştırmalar incelenmiştir. Bunun yanı sıra, sınıf öğretmenliği 3. sınıf öğrencilerinden 30 kişilik bir gruba İlkokuma Yazma Öğretimi dersiyle ilgili 7 tane açık uçlu sorudan oluşan soru formu dağıtılmış ve ancak 8 tane soru formu geri gelmiştir. Soru formuna yazılan yanıtlarda belirtilmiş olan tutum öğeleri çözümlenerek tutum ifadelerinin oluşturulmasına temel oluşturacak kaynak veriler elde edilmiş; bu veriler doğrultusunda 38 maddelik deneme formu yazılmıştır.

Deneme ölçeğini hazırlama aşamasında ise, tutum ifadelerine ölçek biçimi verilmiştir. Bu doğrultuda, 38 maddelik tutum ifadesi alt alta sıralanmış ve ifadelerin karşısına “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Orta Derecede Katılıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde likert tipi derecelendirilmiş bir ölçek konulmuştur. Hazırlanan 38 madde, ilkokuma yazma alanında çalışmış ve çalışmakta olan iki uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzmanların tavsiyeleri doğrultusunda araştırmacılar tarafından bir değerlendirme yapılarak madde sayısı azaltılmış; sonuçta 17 olumlu, 17 olumsuz ifade ile toplam 34 maddeden oluşan deneme formu (Ek 1) hazırlanmıştır. Ölçeği uygulama aşamasında, taslak olarak hazırlanmış ölçek, 153 sınıf öğretmenliği 3. sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Hatalı işaretlemelerden dolayı 3 öğrencinin ölçeğin kapsam dışı tutulmuştur. Bunun yanı sıra, soru formu dağıtılmış olan 30 kişilik gruba deneme ölçeği uygulanmamıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde geçerlik ve güvenilirlik işlemleri yapılmıştır. Geçerlik ve güvenilirliği belirleme aşamasında, 150 sınıf öğretmenliği 3. sınıf öğrencisine uygulanan deneme ölçeğinden elde edilen veriler doğrultusunda deneme ölçeğinin güvenilirlik ve geçerliği belirlenmiştir. Bu doğrultuda Likert tipi ölçekler için en uygun olan Cronbach alpha katsayısı (Tezbaşaran, 1997) hesaplanmıştır. Kapsam geçerliği için alınan uzman görüşleri yeterli görülüp, yapı geçerliği için ise faktör analizi yapılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde faktör analizi ve güvenilirlik analizi aşamaları ele alınmıştır. Faktör analizi, aynı yapıyı ölçen değişkenleri bir yerde toplayarak ölçmeyi az sayıda faktör ile açıklamayı hedefleyen istatistiksel bir yöntemdir (Büyüköztürk, 2007). Güvenirlik ise, ölçme sonuçlarının tesadüfi hatalardan arınıklık derecesidir (Turgut, 1983). Geçerlik ve güvenilirlik analizinde, öncelikle deneme ölçeğinin yapı geçerliğini değerlendirmek için faktör analizi işlemi yapılmıştır. Faktör analizi işlemlerinden sonra ise her bir boyutta kalan ölçek maddelerinin ayrı ayrı güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Güvenirlik analizi işleminden sonra ise tekrar bir faktör analizi işlemi yapılmıştır.

Faktör analizi işleminin ilk bölümünde, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı 0.91 olarak çıkmıştır. KMO değerinin ise (Büyüköztürk, 2007), 0.60 değerinden büyük çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Varimax döndürme işlemi sonucunda, özdeğeri 1.00'dan büyük olan altı faktör ortaya çıkmıştır. Bu altı faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans ise % 61.38'dir. Varimax döndürme tekniği ile birlikte yapılan Anti-image Correlation işlemi sonucunda ise 8. madde (0.364^a) 0.50 değerinin altında olduğu için ölçekten çıkarılmıştır. Sonra geriye kalan ölçek maddeleri ile tekrar döndürme işlemi yapılmıştır.

İkinci Varimax döndürme işlemi sonucunda KMO katsayısı 0.92 olarak çıkmıştır. Döndürme işlemi sonucunda, özdeğeri 1.00'dan büyük olan altı faktör ortaya çıkmıştır. Bu altı faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans ise % 62.32'dir. Döndürme sonucunda, 33. ve 19. maddeler iki ayrı faktörde yüksek değere sahip çıkmıştır. Bu yüzden 33. ve 19. maddeler ölçekten çıkartılmıştır. 2., 12., 22., 23. maddelerin faktör değerleri 0.50'nin altında olduğu için bu maddeler de ölçekten çıkartılmıştır. Sonra geriye kalan ölçek maddeleri ile tekrar döndürme işlemi yapılmıştır.

Üçüncü Varimax döndürme işlemi sonucunda KMO katsayısı 0.90 olarak çıkmıştır. Döndürme işlemi sonucunda, özdeğeri 1.00'dan büyük olan beş faktör ortaya çıkmıştır. Bu beş faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans ise % 61.41'dir. Döndürme sonucunda, 15. ve 16. maddelerin en büyük faktör değerleri 0.50 değerinden küçük olduğu için bu maddeler ölçekten çıkartılmıştır. Sonra geriye kalan ölçek maddeleri ile tekrar döndürme işlemi yapılmıştır.

Dördüncü Varimax döndürme işlemi sonucunda KMO katsayısı 0.90 olarak çıkmıştır. Döndürme işlemi sonucunda, özdeğeri 1.00'dan büyük olan beş faktör ortaya çıkmıştır. Bu beş faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans % 63.50'dir. Döndürme sonucunda, 6. ve 18. maddeler iki faktörde yakın değerlere sahip oldukları için bu maddeler ölçekten çıkartılmıştır. Sonra geriye kalan ölçek maddeleri ile tekrar döndürme işlemi yapılmıştır.

Beşinci Varimax döndürme işlemi sonucuna KMO katsayısı 0.89 olarak çıkmıştır. Döndürme işlemi sonucunda, özdeğeri 1.00'dan büyük olan dört faktör ortaya çıkmıştır. Bu dört faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans % 60.37'dir. Döndürme sonucunda, 10. maddenin aldığı en yüksek faktör değeri 0.50 değerinin altında olduğu için bu madde ölçekten çıkartılmıştır. Sonra geriye kalan ölçek maddeleri ile tekrar döndürme işlemi yapılmıştır.

Altıncı Varimax döndürme işlemi sonucunda KMO katsayısı 0.89 olarak çıkmıştır. Döndürme işlemi sonucunda, özdeğeri 1.00'dan büyük olan dört faktör ortaya çıkmıştır. Bu dört faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans % 62.26'dır. Döndürme sonucunda, herhangi bir madde ölçekten çıkartılmamıştır. Birinci faktörde, 5., 7., 11., 20., 21., 24., 25., 27., 28., 29., 30., 32. maddeler bulunurken, ikinci faktörde, 13., 14., 17., 26., 31. maddeler, üçüncü faktörde, 1., 4., 9. maddeler, dördüncü faktörde ise 3., 34. maddeler yer almaktadır.

Bu aşamadan sonra her faktördeki maddeler için güvenilirlik analizi yapılmıştır. Bu kapsamda "alfa if item deleted" değerlerine bakılmıştır. Güvenirlik analizi sonucunda 1. ve 2. faktörlerden herhangi bir madde çıkartılmamıştır. 3. faktördeki 4. madde ölçekten çıkartıldığında güvenilirliği arttıracığı için ölçekten çıkartılmıştır. 4. faktördeki 3. ve 34. maddelerin güvenilirliği 0.60 değerinin altında olduğu için bu maddeler de ölçekten çıkartılmıştır. Sonuçta ölçekte 8 olumlu, 11 olumsuz olmak üzere 19 madde kalmıştır. Daha sonra ise nihai ölçekteki 19 maddeye geçerlik ve güvenilirlik analizi işlemleri uygulanmıştır.

Faktör analizi sonucunda KMO katsayısı 0.90 olarak çıkmıştır. Nihai ölçeğe yapılan faktör analizi sonucunda özdeğeri 1.00'dan büyük olan üç faktör ortaya çıkmıştır. Birinci faktörün açıklayıcılığı % 30.98, ikinci faktörün açıklayıcılığı % 18.25, üçüncü faktörün açıklayıcılığı ise % 12.24'dür. Birinci faktörde, 5., 7., 11., 20., 21., 24., 25., 27., 28., 29., 30., 32. maddeler yer alırken, ikinci faktörde, 13., 14., 17., 26., 31. maddeler, üçüncü faktörde ise, 1. ve 9 maddeler yer almaktadır.

Madde toplam korelasyonları birinci faktörde 0.47 ile 0.69, ikinci faktörde 0.50 ile 0.65, üçüncü faktörde ise 0.76 ile 0.79 değerleri arasında değişmektedir. Bunun yanı sıra, Birinci faktör “isteklilik”, ikinci faktör “ilgi”, üçüncü faktör ise “gereklilik” olarak isimlendirilmiştir. Birinci faktörün Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.92, ikinci faktörün 0.80 ve üçüncü faktörün ise 0.82’dir. Nihai ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ise 0.92 olarak bulunmuştur. (Ek 2)

Ölçeğin faktörleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için basit korelasyon işlemi yapılmış ve sonuçlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Ölçeğin Faktörleri Arasındaki Korelasyon

		Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3
Faktör 1	Pearson Korelasyonu	1	0.61	0.45
Faktör 2	Pearson Korelasyonu	0.61	1	0.27
Faktör 3	Pearson Korelasyonu	0.45	0.27	1

Tablo 1’de faktörler arasındaki korelasyon değerleri görülmektedir. Buna göre, birinci faktörün ikinci faktörle arasındaki korelasyon değeri 0.61, üçüncü faktörle arasındaki korelasyon değeri ise 0.45’tir. İkinci faktörün üçüncü faktörle arasındaki korelasyon değeri de 0.27’dir. Bu korelasyon değerlerinden, faktörler arasında orta düzeyde bir ilişkinin olduğu (Büyüköztürk, 2007) anlaşılmaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmada, öğretmen adaylarının İlkokuma Yazma Öğretimi dersine ilişkin tutumlarını ölçebilmek amacıyla bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçek geliştirilirken; madde havuzunun oluşturulması, uzman görüşlerinin alınması, uygulama, geçerlik ve güvenilirliğin hesaplanması olmak üzere dört temel aşama ele alınmıştır. Sonuçta, 8 olumlu, 11 olumsuz maddeden oluşan 19 maddelik bir tutum ölçeği geliştirilmiştir. Üç boyuttan oluşan ölçeğin Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı ise 0.92 olarak hesaplanmıştır. Cronbach alpha katsayısının 1.00’a çok yakın bir değer alması (Turgut, 1983), ölçeğin güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. İlkokuma Yazma Öğretimi dersine ilişkin geliştirilen Likert tipi tutum ölçeğinde birinci boyut isteklilik, ikinci boyut ilgi, üçüncü boyut ise gereklilik boyutu olarak isimlendirilmiştir. Sonuç olarak geliştirilen ölçeğin Sınıf Öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin İlkokuma Yazma Öğretimi dersine yönelik tutumlarını ölçebileceği ve yeterli düzeyde geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Ahioğlu, Ş.S. (2007). *Öğretmen ve veli görüşlerine göre farklı sosyoekonomik düzeydeki ailelerini ilköğretim birinci sınıf öğrencilerin okuma yazma sürecini etkileme biçiminin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana. İnternette 24 Nisan 2008’de <http://tez2.yok.gov.tr/tez.htm> adresinden alınmıştır.
- Akyol, H. (2006). *Türkçe ilkökuma yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Yayınları
- Akyüz, Y. (2007). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Pegem Yayınları
- Arkonaç, S. A. (2001). *Sosyal Psikoloji*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Bloom, B. S. (1979). *İnsan nitelikleri ve öğrenme*. (Çev. D. A. Özçelik). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Büyüköztürk, Şener. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Çelenk, S. (2006). *Etkinlik temelli ilkökuma ve yazma öğretimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Demirel, Ö. (2007). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Demirel, M. (2006). *İlk okuma yazma öğretimindeki değişiklikler üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya. İnternette 7 Mayıs 2008’de <http://tez2.yok.gov.tr/tez.htm> adresinden alınmıştır.

- Duatepe, A. ve Çilesiz, Ş. (1999). Matematik tutum ölçeği geliştirilmesi. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16-17, 45-52.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde program değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1978). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Güneş, F. (2007). *Ses temelli cümle yöntemi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güven, B ve Uzman, E. (2006). Ortaöğretim coğrafya dersi tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14, 2. İnternette 12 Nisan 2008'de <http://eku.comu.edu.tr/makaleler/ozler/2.html> adresinden alınmıştır.
- Kan, A. ve Akbaş, A. (2005). Lise öğrencilerinin kimya dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 2, 227-237.
- Karaca, E. (2006). Öğretimde planlama ve değerlendirme dersine yönelik bir tutum ölçeği geliştirme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 213-229. İnternette 12 Mart 2008'de <http://tez2.yok.gov.tr/tez.htm> adresinden alınmıştır.
- Karadağ, R. ve Gültekin, M. (2007). İlkokuma Yazma Öğretiminde Çözümleme ve Bireşim Yöntemlerinin Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3 (1), 102-121. İnternette 14 Mart 2008'de <http://eku.comu.edu.tr/index/3/1/rkaradag.pdf> adresinden alınmıştır.
- Kavcar, C. (1999). Nitelikli öğretmen sorunu. *Eğitimde Yansımalar: V, 21. Yüzyıl Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi*. Ankara: Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekışık Eğitim Araştırma-Geliştirme Merkezi Yayını.
- Kılınç, S. ve Salman, S. (2007). Okul deneyimi derslerine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 1, 23-35. İnternette 23 Nisan'da <http://eku.comu.edu.tr/makaleler/ozler/2.html> adresinden alınmıştır.
- Komatsu, C. (2004). *The importance of fluent component skills in mathematical comprehension*. Doktora Tezi, Louisiana State University. İnternette 24 Mayıs 2008'de <http://etd.lsu.edu/docs/available/etd> adresinden alınmıştır.
- Küçükahmet, L. (1998). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Nartgün, Z. (2008). Duyuşsal nitelikler ve ölçülmesi. S. Erkan ve M. Gömlüksiz (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (ss. 144-188). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özenç, E.G. (2007). *İlk Okuma Yazma Öğretiminde Oyunla Öğretim Yöntemine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi. İnternette 14 Nisan 2008'de <http://tez2.yok.gov.tr/tez.htm> adresinden alınmıştır.
- Özguven, İ. E. (2007). *Psikolojik Testler*. Ankara: Pdrem Yayınları
- Paris, S.G. (2005). Reinterpreting The Development of Reading Skills. *Reading Research Quarterly*. 40, 2, 184-202. İnternette 23 Nisan 2008'de <http://www.reading.org/Library/Retrieve.cfm?D=10.1598/RRQ.40.2.3&F=RRQ-40-2-Paris.pdf> adresinden alınmıştır.
- Samancı, S. (2007). *Ses Temelli Cümle Yöntemiyle Okuma Yazma Öğretiminde İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Problemler*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon. İnternette 26 Nisan 2008'de Üniversitesi. <http://tez2.yok.gov.tr/tez.htm> adresinden alınmıştır.
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sünbül, S.D. (2006). *Farklı Likert Tipi Ölçek Geliştirme Teknikleri İle Geliştirilen Tutum Ölçeklerinin Psikometrik Özelliklerinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi. 24 Şubat 2008 tarihinde <http://tez2.yok.gov.tr/tez.htm> adresinden alınmıştır.
- Şahinel, M.G. ve Karasu, M. (Nisan, 2007). *Türkçe 1-5. Sınıflar Öğretim Programı İlk Okuma- Yazma Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşleri*. VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumunda Sunuldu, Eskişehir.
- Tezbaşaran, A. (1997). *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları
- Turan, M. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Ses Temelli Cümle Yöntemi ile Çözümleme Yöntemine İlişkin Görüşleri*. VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumunda Sunuldu, Eskişehir.
- Turgut, M. F. (1983). *Eğitimde Ölçme v Değerlendirme Metodları*. Ankara: Saydam Matbaacılık.
- Yurduseven, S. (2007). *İlk Okuma Yazma Programının Öğretmen Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon. İnternette 17 Mart 2008'de <http://tez2.yok.gov.tr/tez.htm> adresinden alınmıştır.
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) (2007). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayını.
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) (1998). *Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi*.

Ek 1. Deneme Ölçeği Formu

ÖLÇEK MADDELERİ	Tamamen Katılıyorrum	Katılıyorrum	Orta Derecede Katılıyorrum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin gerekli olduğunu düşünürüm.					
2. İlkokuma Yazma Öğretimi dersine çalışmak zorunda olduğum için çalışırım.					
3. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin diğer öğretim derslerinden daha önemli olduğunu düşünürüm.					
4. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin daha çok uygulamaya dönük olması gerektiğini düşünürüm.					
5. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin bana hiçbir şey katmadığını düşünürüm.					
6. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin faydalı olduğunu düşünürüm.					
7. İlkokuma Yazma Öğretimi dersine motive olmakta güçlük çekerim.					
8. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin Öğretmenlik Uygulaması dersi ile aynı dönemde verilmesi gerektiğini düşünürüm.					
9. Sınıf öğretmeni adayının İlkokuma Yazma Öğretimi dersini en iyi düzeyde alması gerektiğini düşünürüm.					
10. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin öğretmenlik hayatımda bana yarar sağlamayacağını düşünürüm.					
11. İlkokuma Yazma Öğretimi dersini almaktan mutluluk duyarım.					
12. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinde verilen ödevleri yapmaktan sıkıntı duyarım.					
13. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin zamanını iple çekerim.					
14. İlkokuma Yazma Öğretimi dersini eğlenceli bulurum.					
15. İlkokuma Yazma Öğretimi dersine ait kitap veya ders notlarını okurken sıkılırım.					
16. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin iki dönemde verilmesi gerektiğini düşünürüm.					
17. İlkokuma Yazma Öğretimi dersine katılmadığım zamanlarda büyük üzüntü duyarım.					
18. İlkokuma Yazma Öğretimi dersini sıkıcı bulurum.					
19. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin öğretmen adaylarına çok şey kazandırdığını düşünürüm.					
20. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin boşuna verildiğini düşünürüm.					
21. İlkokuma Yazma Öğretimi dersine girerken büyük isteksizlik duyarım.					
22. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin işleniş tarzını gayet iyi bulurum.					
23. İlkokuma Yazma Öğretimi dersini ilgi çekici bulurum.					
24. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin haftalık ders saatinin azaltılması gerektiğini düşünürüm.					

EKLER

25. Devam zorunluluğu olmasa İlkokuma Yazma Öğretimi dersine katılmam.					
26. İlkokuma Yazma Öğretimi dersine çalışırken farklı kaynaklardan da yararlanırım.					
27. İlkokuma Yazma Öğretimi dersi işlenirken etkinliklere katılmak istemem.					
28. İlkokuma Yazma Öğretimi dersleri boş geçerse mutlu olacağımı düşünürüm.					
29. İlkokuma Yazma Öğretimi dersi benim için öncelikli dersler arasında yer almaz.					
30. İlkokuma Yazma Öğretimi dersini dinlemekte zorluk çekerim.					
31. İlkokuma Yazma Öğretimi dersiyle ilgili ders dışında da araştırmalar yaparım.					
32. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin adını duyduğumda huzursuz olurum.					
33. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinde öğretilen yöntemlerin saçma olduğunu düşünürüm.					
34. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin diğer öğretim derslerinin temeli olduğunu düşünürüm.					

ÖLÇEK MADDELERİ VE FAKTÖRLER		Madde-Toplam Korelasyonu	Faktör Ortak Varyansı	Faktör Ağırlıkları
I. Faktör: İsteklilik (Cronbach alfa: 0.92, Açıklayıcılığı: % 30.98)				
32. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin adını duyduğumda huzursuz olurum.		.73	.68	.80
20. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin boşuna verildiğini düşünürüm.		.69	.69	.76
30. İlkokuma Yazma Öğretimi dersini dinlemekte zorluk çekerim.		.74	.67	.75
28. İlkokuma Yazma Öğretimi dersleri boş geçerse mutlu olacağımı düşünürüm.		.67	.63	.70
5. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin bana hiçbir şey katmadığını düşünürüm.		.70	.61	.68
21. İlkokuma Yazma Öğretimi dersine girerken büyük isteksizlik duyarım.		.67	.54	.67
29. İlkokuma Yazma Öğretimi dersi benim için öncelikli dersler arasında yer almaz.		.75	.65	.65
27. İlkokuma Yazma Öğretimi dersi işlenirken etkinliklere katılmak istemem.		.65	.51	.64
25. Devam zorunluluğu olmasa İlkokuma Yazma Öğretimi dersine katılmam.		.64	.50	.63
11. İlkokuma Yazma Öğretimi dersini almaktan mutluluk duyarım.		.74	.67	.58
7. İlkokuma Yazma Öğretimi dersine motive olmakta güçlük çekerim.		.63	.47	.57
24. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin haftalık ders saatinin azaltılması gerektiğini düşünürüm		.61	.53	.56
II. Faktör: İlgi (Cronbach alfa: 0.80, Açıklayıcılığı: % 18.25)				
17. İlkokuma Yazma Öğretimi dersine katılmadığım zamanlarda büyük üzüntü duyarım.		.59	.65	.80
13. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin zamanını ipe çekerim.		.63	.60	.73
31. İlkokuma Yazma Öğretimi dersiyle ilgili ders dışında da araştırmalar yaparım.		.57	.57	.68
26. İlkokuma Yazma Öğretimi dersine çalışırken farklı kaynaklardan da yararlanırım.		.55	.50	.65
14. İlkokuma Yazma Öğretimi dersini eğlenceli bulurum.		.60	.56	.62
III. Faktör: Gereklilik (Cronbach alfa: 0.82, Açıklayıcılığı: % 12.24)				
1. İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin gerekli olduğunu düşünürüm.		.70	.76	.85
9. Sınıf öğretmeni adayının İlkokuma Yazma Öğretimi dersini en iyi düzeyde alması gerektiğini düşünürüm.		.70	.79	.85
Kaiser Meyer Olkin Ölçek Geçerliliği:	0.90	p değeri:	0.00	
Bartlett Küresellik Testi	Ki Kare: 1613.093	Tüm ölçeğin güvenilirlik katsayısı:	0.92	
	sd: 171			